

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра психології розвитку

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітні програми
«Англійська мова і література»
«Німецька мова і література»
«Французька мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізації
035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно) (перша – англійська)
035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно) (перша – німецька)
035.055 Романські мови та літератури
(переклад включно) (перша – французька)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2021 р.

м. Івано-Франківськ 2021

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологія особистості
Викладач (-і)	Литвин-Кіндратюк Світлана Данилівна
Контактний телефон викладача	+380673424708
E-mail викладача	lytvynkindr@ukr.net
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	Організація навчання здійснюється у віртуальному класі Google Meet. В класі постійно доступні усі необхідні для навчання матеріали. Доступ до класу слухачі курсу отримують на першому занятті або http://www.d-learn.pu.if.ua/googlemeet
Консультації	Синхронна комунікація відбувається згідно розкладу занять - стаціонарно або дистанційно – на платформах Webex, вхід у яку є доступний у е-розкладі. Асинхронна комунікація здійснюється у класі впродовж усього процесу вивчення дисципліни, в межах робочого часу http://www.d-learn.pu.if.ua Згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Анотація до курсу. Покращення результатів навчально-виховного процесу в закладах середньої освіти України відповідно до світових стандартів, потреба підготовка кваліфікованих спеціалістів, компетентних у різних галузях знань і особливо глибоко в одній із них, вимагає опанування бакалаврами дисципліни «Психологія особистості». Вона ґрунтується на психологічній теорії та практиці надання психологічної допомоги у різних сферах надання освітніх послуг та комунікативних практиках. Зміст дисципліни полягає в ознайомленні бакалаврів із науково-теоретичними основами сучасної психології, її категоріальним ладом; прищепленні навичок самостійної мислення та роботи з психологічною літературою, вмінні застосовувати психолого-педагогічні методи дослідження та елементи психологічної діагностики, опануванні цінностями професійної комунікації як перекладачів та педагогів, розвитку здатності самостійно мислити, критично аналізувати комунікативний досвід. В основі навчальної дисципліни покладено проблемно-дослідницький підхід до організації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, розвиток здібностей до творчої професійної діяльності, зв'язок і організацію навчання з рівнем формування фахових компетентностей. Освітній контент курсу базується на знаннях основ психології особистості та дотичної до неї вікової, соціальної педагогічної психології, що сприяють кращому оволодінню методикою психолого-педагогічної діяльності. Вивчення курсу відбувається із застосуванням технології «Blended Learning», шляхом поєднання традиційних та інноваційних технологій, колективної та індивідуальної роботи, складання психологічних кейсів, обговорення, рефлексії, осмислення власних професійних уявлень, набуття умінь та навичок, формування відповідних компетентностей, які забезпечують програмні результати навчання. Курс передбачає огляд, аналіз, оцінку теоретичних положень викладачем та синергію зі студентами під час занять. Практичні (семінарські) заняття орієнтовані на виконання творчих проєктів та багаторівневих завдань.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета та цілі курсу. Досягти належного рівня професійної компетентності у осмисленні психологічних явищ та закономірностей функціонування психіки у різних життєвих сферах, у практиці комунікативної, педагогічної, міжкультурної взаємодії у процесі застосування іноземних мов в мовленнєвих практиках, зокрема педагогічному спілкуванні. Цілями курсу є засвоєння основних об'єкта, предмета й завдань психології,	

яка розглянута крізь призму професійно важливих проблем підготовки майбутніх філологів, перекладачів з англійської, німецької, французької та китайської мов, основних категорій та понять психології, принципами та методами дослідження на цьому терені як запоруки їх творчого застосування в професійній діяльності.

Завдання дисципліни полягають передусім у теоретичному осмисленні логіки розвитку психології особистості, ознайомленні з актуальними проблемами, дослідницькими методами та напрямками надання психологічної допомоги. Формування у бакалаврів практико-орієнтованих умінь надання елементарної психологічної допомоги, вироблення особистісних якостей, що відповідають сучасній моделі фахівця в галузі філології. Йдеться про формування у бакалаврів а) цілісної системи знань про систему професійно орієнтованих областей психології особистості; б) ознайомлення з закономірностями функціонування психіки, її структурою та виявами психічних процесів та станів; в) формування у майбутніх перекладачів, на основі засвоєного матеріалу, комплекс здатностей розпізнавати й описувати ті чи інші сторони поведінки особистості, описувати структуру особистості тощо; здійснення комплексної підготовки бакалаврів до практичної діяльності, розвиток їх фахової компетентності як філологів та перекладачів. Відповідно до вимог освітньо-професійної програми бакалаври повинні: *знати* предмет та завдання психології особистості, розуміти теоретичну основу цієї галузі, основні етапи становлення психології особистості у взаємодії з іншими галузями, її актуальні проблеми розвитку у ХХІ столітті, зміст низки основних психологічних (особистість, компетентність, характер, темперамент), вміти аналізувати психологічні феномени на рівні цілісної структури особистості.

4. Програмні компетентності

Загальні компетентності

- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність спілкуватися англійською мовою.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність проведення досліджень на належному рівні.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Усвідомлення принципів академічної доброчесності.

Фахові компетентності

- Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- Здатність використовувати в професійній діяльності знання з лексикології та теоретичної граматики англійської мови у викладанні англійської мови у закладах загальної середньої освіти.
- Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією з лексикології і теоретичної граматики англійської мови.
- Здатність опанувати проблемний характер основних питань граматичної теорії англійської мови, які пов'язані з граматичним значенням і категоріями частин мови, синтаксичним аналізом граматичних одиниць англійської мови.
- Володіння знаннями про основні теоретичні положення про лексичний склад англійської мови з урахуванням досягнень сучасних лінгвістичних досліджень з таких розділів науки про мову, як етимологія, словотвір, семантика, фразеологія.
- Володіння знаннями про етимологічні основи англійської лексики; особливості морфологічної і семантичної структури слова; словотвірні процеси в англійській мові; причини зміни значення слова; проблеми англійської фразеології; стилістичну диференціацію словникового складу англійської мови; основи лексикографії.

- Володіння знаннями про основні теоретичні положення про граматичну будову англійської мови з урахуванням досягнень сучасних лінгвістичних досліджень у галузі морфології, семантичного, комунікативного синтаксису.
- Здатність опанувати проблемний характер основних понять і термінів, які застосовуються в науці про словниковий склад мови; особливості збагачення і поповнення словникового складу сучасної англійської мови, які пов'язані із пристосуванням мовної системи до глобальних соціально-економічних змін у житті людства; принципи класифікації лексики англійської мови; закономірності розвитку семантичної структури слова під впливом лінгвістичних і позамовних чинників.

5. Програмні результати навчання

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
- Самостійно аналізувати наукову інформацію про граматичні дослідження з метою підвищення лінгвістичної ерудиції.
- Використовувати набуті теоретичні знання з лексикології і теоретичної граматики англійської мови в практичному курсі англійської мови та у подальшому викладанні англійської мови у закладах загальної середньої освіти.
- Здійснювати порівняльний аналіз англійської мови із лексичними і граматичними особливостями першої (німецької чи французької) іноземної мови;
- Розуміти лексичні і граматичні явища та підходи до їх аналізу із застосуванням лінгвістичних методів (етимологічного, словотвірного, дистрибутивного, трансформаційного аналізу тощо).
- Аналізувати лексичні одиниці з точки зору їх семантичної структури, словотвірного потенціалу, зміни значення слова, сполучуваності, фразеологічних одиниць англійської мови; розмежовувати випадки омонімії і полісемії, а також типи контексту, необхідного для зняття багатозначності.
- Використовувати отримані знання з лексикології для аналізу явищ лексикології сучасної англійської мови (багатозначності слова, омонімії, синонімії та ін.); проводити зіставлення мовних явищ лексичного рівня варіантів англійської мови і ширше – лексичних систем англійської та рідної мов; аналізувати словотвірні процеси та семантичні особливості лексичних одиниць; реферувати наукову лінгвістичну літературу з дисципліни.
- Аналізувати лексичні одиниці з точки зору їх семантичної структури, словотвірного потенціалу, зміни значення слова, сполучуваності, фразеологічних одиниць англійської мови; розмежовувати випадки омонімії і полісемії, а також типи контексту, необхідного для зняття багатозначності.
- Розрізняти й аналізувати частини мови, визначати їх граматичне значення та здійснювати морфологічний аналіз слова, синтаксичний аналіз словосполучення та речення англійської мови.
- Розрізняти й аналізувати синтаксичні одиниці: словосполучення, речення, текст, проблеми їх класифікації, семантики, прагматики тощо.
- Дотримуватися правил академічної доброчесності.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
практичні заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
3	035 Філологія	2	За вибором		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема		кількість год.			
		лекції	заняття	сам. роб.	
Тема 1. Предмет психології особистості 1. Предмет психології особистості, її актуальні завдання, місце в системі наук. Концепція суспільства сталого розвитку та суспільства ризику. 2. Місце психології особистості і в системі наук та психологічних галузей 3. Історичні віхи розвитку психології, зокрема психології особистості їх здобутки, знані вчені (як наука про душу, поведінку, психіку)		2	2	10	
Тема 2. Методологія та методи психології особистості. 1. Актуальні проблеми психології в добу глобалізації та соціокультурних трансформацій. 2. Основні парадигми психології, її методологічні принципи. 3. Класифікація методів дослідження. 4. Поняття про методик психологічного дослідження, їхня класифікація. методи психодіагностики та методи психокорекції. 5. Дослідницькі вміння. Етика дослідника		2	2	10	
Тема 3. Теоретичні засади дослідження психології особистості 1. Поняття особистості в психології, основні теорії особистості. 2.Структура особистості, основні компоненти та складові. 3. Контигуційно-антропометричний підхід до особистості (концепції Е. Кречмера-У. Шелдона). 4.Персонологічні аспекти вивчення особистсоті (З. Фройд, А. Адлер, К. Юнг, Е. Еріксон, К. Хорні, Е. Фромм). 5.Гуманістична теорія особистої А. Маслоу. 6. Диференційна психології особистості: темперамент, характер, здібності, їх властивості та види.		2		5	
Тема 4. Особистість в розвитку. 1. Предмет психології розвитку, основні етапи становлення. Понятть «онтогенез» особистості. 2. Біогенетичні та соціогенетичні підходи в пояснення чинників психічного розвитку. 3.Культурно-історична теорія Л. Виготського. Поняття «криза психічного розвитку», «сенситивний період», основні закономірності психічного розвитку. 4. Загальна характеристика періодизацій психічного розвитку (Д. Ельконін, Е. Еріксон, Ж. Піаже, З. Фройд, М. Колберг).		2		5	
Тема 5 Особистість і вік 1. Загальна характеристика розвитку новонародженого та немовляти. Криза народження.		2	2	5	

2. Переддошкільний вік, розвиток мовлення та провідна діяльність періоду. 3. Дошкільний період психічного розвитку. Гра як вид діяльності, види гри. 4. Молодший школяр: проблеми адаптації до школи, 5. 5. Підлітковий вік та його суперечності: акселерація й ретардація, акцентуації характеру, розвиток «Я-концепції». 6. Поняття кризи розвитку, юнацька криза. Основні новоутворення юнацького віку, ідентичність 7. Дорослість, його основні новоутворення та труднощі. Проблеми геронтопсихології в сучасному суспільстві.			
Тема 6. Особистість і суспільство 1. Соціально-психологічний аспект дослідження особистості, етапи соціалізації. 2. Дослідження окремих моделей соціалізації – економічна, правова, естетична тощо. 3. Соціально-психологічні особливості комунікації. Її перцептивна, комунікативна, інтерактивна сторони. 4. Особистість і група. Проблема груп в соціальній психології та їхня класифікація: малі та великі групи. Психологія вікової та гендерної стратифікації. 5. Соціометрія як метод дослідження малих груп. Поняття соціально-психологічного тренінгу. Психологія сім'ї як малої групи: актуальні проблеми.	2		5
Тема 7. Особистість і культура 1. Крос-культурна психологія особистості та культурна антропологія. 2. Основні поняття етнопсихології – «етнічний характер», «етнічний склад», «етнічна ментальність». Особливості етнічного складу українців. 3. Проблеми аккультурації та культурної адаптації в умовах глобалізації. 4. Культурна трансмісія та індивідуальний розвиток особистості. 5. Розвиток мовної картини світу в культурі. 6. Міжкультурна та лінгвістична компетентність особистості в умовах розмаїття міжкультурних комунікацій. 7. Фольклорна арт-терапія як один з видів психологічної допомоги.	2	2	5
Тема 8. Творча особистість. 1. Поняття психології творчості та психології мистецтва, їх завдання та актуальні проблеми в контексті естетизації способу життя сучасників. 2. Психологія творчості та особистості митця. 3. Літературний переклад як мистецтво. 4. Психологія сприймання та розуміння творів мистецтва. Психологія читача, глядача, слухача. 5. Бібліотерапія як один з видів надання психологічної допомоги.	2		5
Тема 9. Особистість в освітньому просторі 1. Поняття освітнього простору та його види (дошкільного закладу, середньої школи, вишу).	2		5

2. Проблеми педагогічного спілкування. Особистість вчителя та учня. Розуміння вчителем учня.				
3. Професійна компетентність, такт та майстерність вчителя, викладача.				
4.Типологія учнів та студентів.				
5. Поняття педагогічної взаємодії та педагогічного конфлікту, проблеми профілактики та подолання.				
6. Психологічні проблеми викладання іноземних мов в загальноосвітній школі				
Тема 10. Особистість у просторі надання видів психологічної допомоги.		2		5
1. Практичний психолог: консультант, психотерапевт.				
2. Види надання психологічної допомоги.				
3. Психологічне консультування та його види.				
4. Психодіагностика.				
5. Психокорекція вікових труднощів розвитку особистості, вікові аспекти та види.				
6. Психотерапія проблем особистості . й психопрофілактика,				
ЗАГ.:		20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Максимальна кількість балів 100. 10 балів – відвідування лекцій, 25 балів студент отримує за час проведення практичних занять; 10 балів – тематичні тестування, самостійна робота та її захист 25 балів; ще 30 балів студент отримує під час виконання підсумкових тестових завдань.			
Вимоги до письмових робіт	Передбачені два тематичні тестування – всього 10 балів.			
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 25 балів..			
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити 3 практичні роботи дослідницького характеру. Вага 3 індивідуальних робіт – 20% від оцінки допуску.			
Підсумковий контроль	Передбачене письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює від 20 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 30).			
8. Політика навчальної дисципліни				
Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/				
Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні зайняття курсу.				
Пропуски занять (відпрацювання)				

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)

https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Виконання завдання пізніше встановленого терміну

Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)

https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Невідповідна поведінка під час заняття

Діяти відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.)

https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf

Додаткові бали

Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)

https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Неформальна освіта

Неформальна освіта зараховується згідно - Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.)

https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися

9. Рекомендована література

Базова

1. Методи вивчення психічного розвитку дошкільника. Методичний посібник. К., Світич, 2004. 45 с.
2. Москалець В.П. Психологія особистості: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 416 с.
3. Мясоїд П.А. Загальна психологія В 2-томах. К.: Основи, 2004. 345 с.
4. Основи практичної психології / Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н.: Підручник.К.: Либідь, 2001. 536 с.

5. Основи психології: Підручник / За заг ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. К.: Либідь, 1995. 632 с.
6. Трофимов Ю.Л., Рибалка В.В., Гончарук П.А. Психологія: підручник. К.: Либідь, 2001. 560 с.

Додаткова література

1. Баттерворт Д. Харрис М. Принципы психологии развития. М.: 2000.
2. Боднарчук М. Психологія девіантної поведінки К.: МАУП, 2006. 48 с.
3. Браусенко-Кузнецова О. Арт-простір казкотерапії Психолог. 2007. №28. С. 18-22.
4. Бурлачук А.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. К.: Вища школа, 1989.
5. Выготский Л.С. Развитие высших психических функций // Хрестоматия по психологии / Под ред. А.В. Петровского. М., Просвещение, 1977. С. 361 – 365.
6. Гамезо М.В. Домашенко И.А. Атлас по психологии: информ. метод. материалы. М.: Просвещение, 1986. 272 с.
7. Гуменюк О. Проблематика “Я” у психоаналітичній теорії Зигмунда Фрейда *Психолог*. 2005. №7. С. 3-6.
8. Гуменюк О. Его-психологія в теорії особистості Е.Еріксона *Психолог*. 2005. №46. С. 11-16.
9. Гриффин Э. Коммуникация: теории и практики. Пер. с англ.. Харьков, Изд-во «Гуманитарный центр», Науменко А.А., 2015. 688 с.
10. Эриксон Э. Г. Детство и общество. СПб.: Ленато, АСТ, Фонд „Университетская книга”, 1996.
11. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник. К.: Академвидав, 2010. 288 с.
12. Крайніков Е.В. Психологія розвитку. Словник-довідник. К.:Арістей, 2004. 260 с.
13. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. пос. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с.
14. Литвин С. укл. / Психологічна діагностика умов формування обдарованості учнів. Методичні матеріали. Івано-Франківськ, 1991.
15. Максименко С. Д. Основи генетичної психології. К., 1998. С. 9 – 17, 23 – 24
16. Палій А.А. Диференціальна психологія. Курс лекцій. Івано-Франківськ, ВДВ ЦТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. 776 с.
17. Терлецька Л. Психокорекція засобами малюнку. К., Главник, 2007. 75 с.
18. Хоментаскас Г.Т. Семья глазами ребенка. М.: Рипол классик, 2003. 224 с.

Інформаційні ресурси

http://pidruchniki.com/19580302/psihologiya/zagalni_zasadi_vikovoyi_psihologiyi
<http://westudents.com.ua/knigi/492-vkova-psihologiya-sergenkova-op.html>
http://www.lib.nau.edu.ua/BooksForNAU/2012/Vikova_Psyhologiya_Sergienkova2011.pdf
<http://social-science.com.ua/subject/69>
http://elibrary.kubg.edu.ua/5703/1/V_Kutishenk%D0%BE_PRVp.pdf

